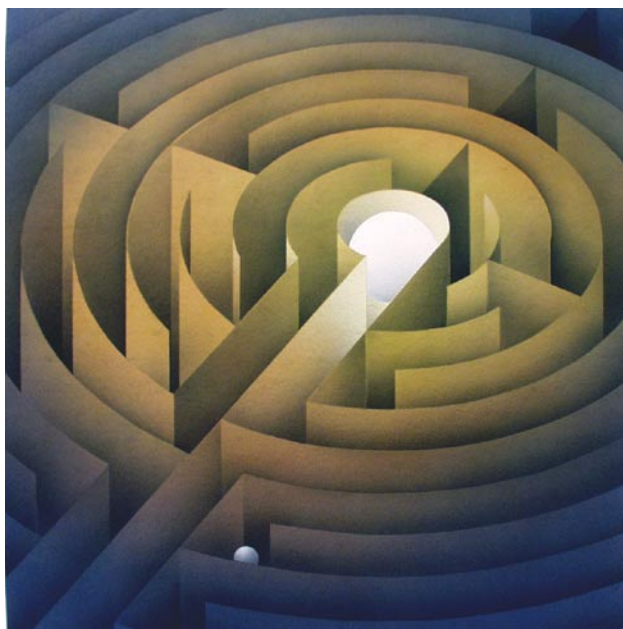

Bildtitel UTVÄG

Teknik Serifoliegrafi (Handkolorerad serigrafi)
Antal färger 31
Upplaga 81
Färgfabrikat Sericol Paperline / Rowney Acrylic
Bildhöjd i mm 480
Bildbredd i mm 478
Tryckpapper Hahnemühle 400 g
Passepartout Bainbridge Alphasag syrafri 1,5 mm
Baksida Syrafri kartong 1,5 mm + Kapaplast 5 mm
Glasmått i mm 650 x 640

Konstnär Björn Carlén
Tryckare Björn Carlén
Bostadsadress Nolbygatan 5
Postadress 662 33 Åmål
Tfn och fax 0532 - 14 191
Mobil 0708-350831
E-mail carlen.bjorn@telia.com
Webb www.bjorn-carlen.se

För att "förstå" den här bilden, och inte enbart se den som ett dekorativt mönster, bör man känna till något om labyrinter.

Bilden föreställer en labyrint av samma slag som de antika. Man kommer alltså fram till mittpunkten eller ut från samma punkt utan att gå vilse, men det tar tid. Kretensiska labyrinter brukar de kallas efter sagan om Theseus och Minotaurus i Knossos på Kreta. (Se myten kort berättad här bredvid).

Labyrintformen har med död, frälsning eller fruktbarhet att göra. Formen har sitt ursprung för ca 5000 år sedan och finns i nästan alla världens kulturer, även om den är mest förekommande i länderna kring Medelhavet. Men även här uppe i Norden har vi labyrinter. I första hand är det stenlabyrinter sk trojeborgar som fiskare har använt i magiska ritualer. Den mest kända trojeborgen är den utanför Visby på Gotland. Dessa nordiska labyrinter är naturligtvis inte lika gamla men formen är liknande de kretensiska, alltså envägs-labyrinter.

Under 1500-talet blev det i England populärt att anlägga häcklabyrinter. Denna trädgårdskonst spred sig sedan från England över hela Europa och ännu längre bort. Deras utformning är fascinerande men har ingenting med de forntida labyrinterna att göra. Den främsta skillnaden är att de saknar andlig betydelse samt att vägen till mitten inte är entydig utan har ett antal återvändsvägar. Man kan alltså gå vilse här. Häcklabyrinternas dragningskraft lever kvar än i dag. 1978 fullbordades en häcklabyrint vid Longleat House i England. Den täcker en yta av 6185 kvadratmeter och är den största i världen.

I den ursprungliga kretensiska labyrinten fanns döden (Minotaurus) i labyrintens mitt. Vägen dit var symboliskt människans väg mot döden och återfödelsen. (Vägen ut var återfödelsen). När kristendomen införlivade labyrintformen i sin symbolvärld så representerade mitten i stället det goda (frälsningen).

Sådana kristna labyrinter finns i flera europeiska kyrkor. De mest kända är kanske labyrinten i Chartreskatedralen i Frankrike och i Luccakatedralen i Italien. I Chartres är det en mycket stor cirkulär kretensisk labyrint uthuggen på kyrkgolvet. Kunde man inte göra sin resa till Jerusalem, kunde pilgrimerna här genom att på knä krypa genom hela labyrinten göra sin botgörögämning. Denna typ av labyrint kallas *Chemin de Jérusalem* (Vägen till Jerusalem).

I vår tid har vi alltså som kulturarv bägge föreställningarna om labyrinten. Dels den antika tolkningen och dels den kristna.

Återgår vi nu till det grafiska bladet "UTVÄG", förstår vi kanske bättre titeln. Tolkar vi ljusskenet i mitten som det onda, farliga, dödshotande, kanske radioaktiv strålning, ja, då blir bildens titel helt adekvat. Den som däremot ser den ljusa strålningen som något gott, ja, då blir det en utväg att komma in. Bilden blir på detta sätt flertydig, ett för mig ofta återkommande drag.

Myten om Theseus, Ariadne och Minotaurus

I Aten härskade kung Egeus (ca 1400-1500 f.Kr.). Under sin levnad hade han förlorat ett krig mot kung Minos på Kreta. Som fredsvillkor blev han tvungen att var 9:e år sända en tribut av sju ynglingar och sju unga flickor till Kreta att kastas för Minotaurus, ett vidunder till hälften människa och hälften tjur, som bodde i labyrinten. (*Labyrinten, en skapelse av Daidalos, Ikaros far, har man aldrig hittat*).

Nu såg Theseus, som var kung Egeus just hemkomna son, att Aten invånare var förtörnade på hans far som hade bragt denna sorg över dem och erbjöd sig därför att fara med till Kreta. Det ville givetvis inte pappan, men Theseus stod på sig och menade att han under alla omständigheter skulle med. De övriga 13 lottades fram.

Theseus som var halvgud hade en viss föräning om att han skulle lyckas slå ihjäl Minotaurus och befria atenarna från det här offret vart 9:e år. Han lovade Egeus att det sorgeskepp med svarta segel som de for med till Kreta skulle, om han lyckats i sitt uppsåt, förbytas till glädjeskepp med vita segel.

Så kom fartyget fram till Kreta. Vid Knossospalatset hade en mängd människor samlats för att se på offren till Minotaurus. I denna skara stod också Ariadne, dotter till kung Minos. Hon blev störtförälskad i den sköna ynglingen Theseus och beslutade att denna konungason fick inte dö. På natten gick hon därför ner i fängelsehållorna och förklarade sin kärlek till Theseus samtidigt som hon gav honom ett glimrande svärd. I gengäld fick hon löftet att få bli Theseus hustru och få fara med honom tillbaka till Aten. "Du kan säkert slå ihjäl Minotaurus med svärdet, men för att hitta ut ur labyrinten, måste du fästa trådändan på detta garnnystan vid ingången och nysta upp härvan medan du går inåt. Sedan kommer du att finna din egen väg tillbaka. Ingen som tidigare trätt in i labyrinten har hittat ut."

Theseus lyckades slå ihjäl Minotaurus, befria sina kamrater, ta med dessa och Ariadne till skeppet och påbörja seglatsen hem. De glömde emellertid i glädjeyran att byta till de vita seglen.

Under tiden steg kung Egeus varje dag upp på klipporna vid havet och spanade ut över vattnet för att kunna se om skeppet var på hemväg. Till slut såg han långt borta vid horisonten ett fartyg som långsamt kom närmare. Till sist kunde han se att det var Theseus skepp men med svarta segel. Alltså hade hans älsklingsson dukat under, varför hans sorg överväldigade honom och han störtade huvudstupa i havet, vilket sedan fick namnet efter honom. Det Egeiska havet.